

Stichting Oude Plantage

Ambitiedocument Oude Plantage Rotterdam

De Oude Plantage rond 1840, prent E. Hosten, Stadsarchief Rotterdam

Colofon

Dit ambitiedocument is opgesteld door de stichting Oude Plantage.

Met medewerking van:

- Joost Schrijnen, emeritus-hoogleraar stedenbouw TU Delft
- Gerard Smits, oud-voorzitter van RV Nautilus
- Huib Snee, ecooloog en boomdeskundige
- Dik Vuik, historicus

Digitale versie, Rotterdam september 2020.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
De Plantage	7
• De Oude Plantage • Verstedelijking • Vergroening	
Analyse	9
• De tijd waarin de Plantage ontstond • De historie van de Plantage • Ontwikkelingen rond de Plantage	
Visie	13
• Uitkomsten enquête • Conclusies mini-symposium • Ambities en aanbevelingen	
Vervolg	19
• Samenwerking	
Dankwoord	21

Luchtopname van de Oude Plantage in Rotterdam, bron Google

Tekening van de Oude Plantage in 1796

De schrijver C. van Nieuvelt schreef in 1874 in zijn boek Phantasien het volgende over de Oude Plantage:

“Toen we zeer jong waren kon men elke zaterdagmiddag ons hier aantreffen. We waren bandieten: ons schel gefluit weergalmde door het kreupelhout en deed suffende kindermeisjes van schrik verstijven.

Toen we iets ouder waren, waren de avonden ons dierbaarder in dit bescheiden heiligdom van vrijende harten. De middagzon was ons een verschrikking.

Och wie heeft die dagen niet beleefd toen hij 't licht schuwde en de duisternis lief had. Beschuttend spreidde ge uw groene armen uit, de tortelduiven kirden in uw lover.”

Voorwoord

Op een nazomermiddag in een tuin aan de Nieuwe Maas hoorde ik van Jan Grevink, dat de Oude Plantage op 11 september 2019 250 jaar zou bestaan. Aangezien dit het oudste openbare park van Rotterdam is, zou een feest volgens ons wel op z'n plaats zijn. En die verjaardag zouden wij gaan organiseren! De Oude Plantage moest nieuw leven worden ingeblazen!

De stichting had nog geen middelen, maar wel ideeën. Na verloop van tijd kozen wij voor een heus feest in het park met diverse activiteiten om bezoekers te vermaken en voorts een enquête om aan de bezoekers te vragen wat zij van de Oude Plantage vinden en welke ideeën zij hebben voor de toekomst van het park.

Wij bedachten ook informatieborden met het verhaal over de historie van de Oude Plantage en een mini-symposium met relevante sprekers. De uitkomst daarvan moet naar de toekomstvisie voor de Oude Plantage leiden.

Met een goede adviseur en een aantal meedenkende vrijwilligers zijn wij aan de slag gegaan. Een plan van aanpak is geschreven en subsidies die zijn aangevraagd en zijn deels verkregen.

Vier dagen en 250 jaar na het besluit van het toenmalig stadsbestuur van Rotterdam om een Plantage te stichten werd op 15 september 2019 samen met Buurtcollectief De Esch in het park een feest georganiseerd.

Wethouder Wijbenga onthulde het eerste informatiebord en op deze dag werd ook de enquête gehouden onder en deel van de bezoekers.

Voor het mini-symposium zochten wij contact met roeivereniging Nautilus. Samen organiseerden wij op 29 november 2019 een mini-symposium.

Uiteindelijk is alles gelukt.

Door de viering van het 250-jarig bestaan is de Oude Plantage weer in de belangstelling komen te staan. Het document met de toekomstvisie ligt nu voor u.

Een goede uitgangspositie voor een nieuwe toekomst van de Oude Plantage!

Namens de stichting Oude Plantage,

Charles den Hoed, voorzitter

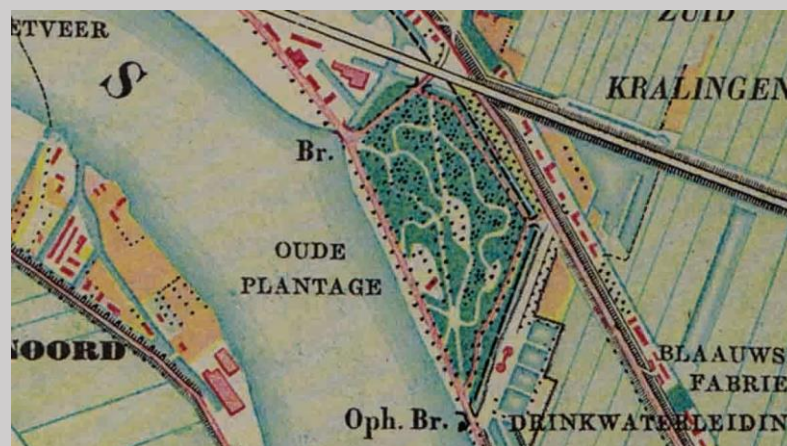
Rotterdam, september 2020

Fragment uit de kaart Rotterdam in 1654

Fragment uit de kaart A. Dubreuil van 1784

Fragment uit topografische kaart van 1878

De Plantage

De Oude Plantage

De Oude Plantage is het oudste openbare stadspark van Rotterdam. Oorspronkelijk lag de Plantage ver buiten de stadsmuren.

Na de oorlog is het in beperkte omvang opnieuw ingericht. Een derde van het oorspronkelijke park werd opgeofferd voor woningbouw en de aanleg van nieuwe wegen. Het resterende deel van de Oude Plantage ligt daardoor geïsoleerd achter de Maasboulevard.

Om die isolatie op te heffen moet de relatie met de omgeving worden verbeterd. Het gaat met name om de relatie met de stad, Struisenburg en Kralingen. Ook het groen in de Oude Plantage moet worden versterkt. Hoewel klein van omvang moet met name de kwaliteit van de inrichting worden verbeterd. Gelukkig is de Oude Plantage na 250 jaar niet vergeten.

Verstedelijking

In de 18^e eeuw vormde de Plantage het enige recreatiegebied buiten de stad voor destijds 50.000 Rotterdammers.

Inmiddels heeft Rotterdam de Oude Plantage letterlijk omarmd.

De komende tijd wil Rotterdam met zo'n 50.000 inwoners groeien.

Die groei zal binnen de stad plaatsvinden op met name inbreidings- en transformatielocaties. Groengebieden van Arboretum Trompenburg, Oude Plantage en Polder de Esch, verrijken de kwaliteit van het wonen in een verstedelijkt milieu.

Momenteel zijn er zijn diverse verkenningen en studies gaande voor verdergaande verstedelijking. Naast de verkenning voor een nieuwe oeververbinding over de Maas in het verlengde van de Kralingse Zoom zijn diverse afzonderlijke studies gaande zoals voor het Excelsior stadion en de EUR-campus.

Een bredere studie naar een integrale visie op het gehele gebied wordt nu node gemist. Vooral voor het nog aanwezige groen is een dergelijke visie van groot belang. Voor groen is een samenhang van groot belang, groene relaties moeten worden gewaarborgd en waar mogelijk worden versterkt.

Vanuit de Oude Plantage bezien gaat om aantrekkelijke wandelmogelijkheden langs de Maas zowel vanuit stad naar de Oude Plantage als van daaruit daar verder naar de Polder de Esch en het Kralingse Bos. Een sterke groenblauwe relatie langs de Maas vormt een oase in een verstedelijkt milieu. Ook een sterke en kwalitatief goede relatie van de Oude Plantage met het Kralingse Bos en de Kralingse Plas is essentieel.

Een ondoordachte verdergaande verstedelijking kan deze groene relaties belemmeren en verder aantasten.

Vergroening

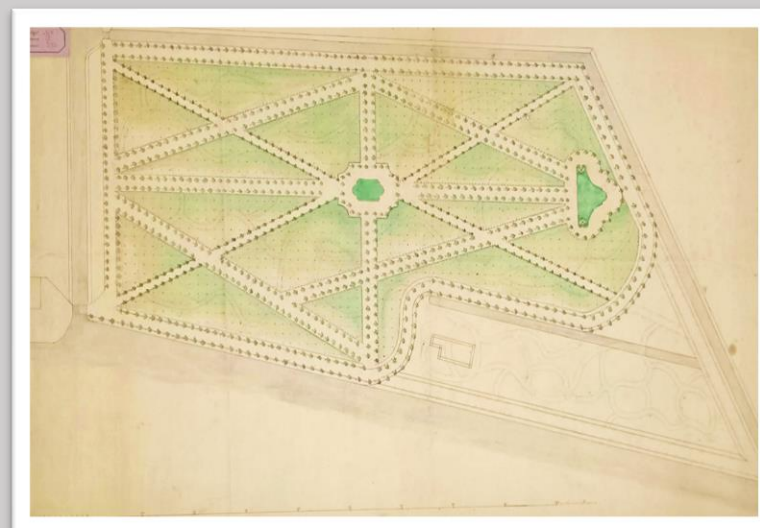
Een sterk verdichtende stad kan leefbaar blijven door voldoende aandacht voor het stedelijk groen. Veel Rotterdammers wonen in gebieden met te weinig groen in hun directe omgeving. Vergroening is daardoor nodig en dit betekent investeren in de kwaliteit en de omvang van de groenstructuur. Het behoud en verbetering van de bestaande parken is noodzakelijk.

Woningen zijn sneller gebouwd dan een park is volgroeid.

Het oudste Rotterdamse stadspark kreeg de afgelopen decennia te weinig aandacht. De aanwezigheid van de Oude Plantage is het bewijs dat de stad 250 jaar geleden al beseftte hoe belangrijk een park is voor het welbevinden van zijn inwoners.

Oorspronkelijke ontwerp uit 1769

Ontwerp na inpassing van de traankokerij

Analyse

De tijd waarin de Plantage ontstond

De Rotterdamse Plantage ontstond in de 18e eeuw ver voor de Franse revolutie. Al in 1596 had de stad dit buitendijkse land gekocht van de Heer van Kralingen. Het was aangeslibde grond gelegen vanaf de Oostpoort, het huidige Oostplein, tot aan het eind van de Oostzeedijk nabij de herberg In den Rustwat. De gronden werden eind 16e eeuw benut om nieuwe havens aan te leggen: het Boerengat en Buizengat. Het resterende oostelijk gedeelte, nabij In den Rustwat, werd aanvankelijk verhuurd als weidegrond en pas in 1769 bestemd voor de aanleg van:

“een Bosch, ten profijte en tot agrément van deze Stadt en derzelven Ingezetenen”. Dit besluit viel op 11 september 1769. Rotterdam kreeg daarmee haar eerste openbare park.

Het oprichten van de Oude Plantage kan niet los worden gezien van het geestelijke en sociale klimaat in de tweede helft van de 18e eeuw in Rotterdam. Rotterdam wilde vooruit! Rotterdam zette voorzichtige stappen om zich te ontwikkelen naar een stad met moderne ambities. In de 18e eeuw had Nederland te maken met een economische neergang en een toename van de armoede. Rotterdam echter, met zijn brede basis werd beperkt geraakt. Rotterdam was toen een van de weinige steden die juist in inwonertal groeide, waar andere steden leegliepen. Rotterdam was gaandeweg de 17e eeuw de tweede stad van ons land geworden. In 1700 had Rotterdam zo'n 50.000 inwoners, en dit groeide verder richting 60.000 aan het eind van de 18e eeuw. Ook de toen al nijvere Rotterdammers hadden niet veel tijd voor recreatie. Maar op zondag kon men nu buiten de stad langs de rivier wandelen naar de Plantage.

In Nederland waren eerder al openbare parken tot stand gekomen. Haarlem en Den Haag hebben vanouds bekende parken: de Haarlemmer

Hout en het Haagse Bos, die parken waren ontstaan uit duinbos en later ontwikkeld tot een park, maar niet als zodanig gesticht. In Deventer was in 1699 al de Plantage, De Worp. Ook had Schiedam in 1767 al besloten een Plantage of wandelpark aan te leggen. Ook Amsterdam kent een plantage. Dit gebied was in de 18e eeuw door de economische teruggang niet bebouwd geraakt. De grond werd daardoor verhuurd aan particulieren. Het was geen openbaar terrein. Pas in 1812 krijgt Amsterdam een stadspark in het Plantagegebied, nu het Wertheimpark.

Ook buiten Nederland kennen grote Europese steden beroemde parken. Vaak betreft het een vorstelijk landgoed dat is omgezet naar een openbaar park. De meeste Europese parken werden in de 19e eeuw aangelegd of omgezet. Londen/Victoriapark (1846), Wiener Stadtpark (ca. 1830), Rome/Villa Borghese (1890) en Praag/ Park Stromovka (1804). Tot de oudere lichting (voor 1800) behoren: Parijs/ Place des Vosges (1604), Berlijn/Tiergarten (ca. 1690), Brussel/Warandepark (1770-1780) en Londen/Vauxhall Gardens (1785).

De windmolens van Rotterdam zijn zo groot als kastelen.

Rotterdam, 26 mei 1823

We wandelden naar de Oude Plantage, een soort Vauxhall, maar dan kleiner. Bij zonsondergang zaten we aan de oever van de Maas en keken we naar de rode en witte zeilen, de toren van de kathedraal en de horizon in het westen, met twaalf windmolens, als kastelen zo groot, de meeste in rust, maar enkele met loom draaiende wieken, vuurrood in de ondergaande zon.

De vogels die aanvankelijk zachtjes kwetterden op het speelterrein achter ons, zijn nu stil. Tegenover de kathedraaltoren verraden drie heel slanke spitsen, waarvan we er een herkennen als de toren van het stadhuis, de nabijheid van een grote stad.

27 mei

We verlieten Rotterdam om tien

uur. Bij het oversteken van de brug zagen we het fraaie standbeeld van Erasmus, die hoog en stil oprijst, met zijn blik gericht op zijn boek, wat een merkwaardig contrast opleverde met de luidruchtige drukte van de stallen en karren die hem op deze marktdag omringen, ingeklemd tussen gebouwen en bomen, en vermengd met de wapperende wimpels van de vrachtschepen die hun rijkgesorteerde waren naar de kaden en pakhuizen brengen.

De statige rivier die we stroomafwaarts volgden, bracht ons naar de residentie Den Haag, waar we om vijf uur aankwamen. We hebben er met grote belangstelling de plaats bezocht waar de gebroeders De Witt zijn afgeslacht. Overal staan de paardenkastanjes in bloei.

Dorothy Wordsworth (1771-1855), Engelse dichtster en schrijfster. Ingekleurd fragment uit *Journals of Dorothy Wordsworth*, vol. II, Macmillan, 1897.

Uit de Volkskrant van 26 mei jl.

Een wandelpark of plantage was bedoeld ter verpozing van de stedeling.

In de steden was de middenklasse in opkomst.

De oprichting van de Plantage in 1769 moet worden gezien als een progressief initiatief. De relatieve welvaart van Rotterdam had hier mee te maken maar ook de Rotterdamse durf.

In de tweede helft van de 18e eeuw gebeurde er veel in Rotterdam.

Rotterdam had in die dagen een aantal vooruitstrevende regenten die de Verlichting mogelijk maakten, te weten de burgemeesters Boogaerd, Gevers en Cornets de Groot. Zij waren niet alleen betrokken bij het stichten van de Oude Plantage, maar ook bij andere progressieve initiatieven die nu nog voortleven.

Zoals bij de oprichting van het “Bataafsch Genootschap voor Proefondervindelijke Wijsbegeerte”. Niet geheel toevallig ook in 1769. Dit Genootschap is nog steeds springlevend en stimuleert met prijsvragen initiatieven op wetenschappelijk en technisch terrein.

De “Maatschappij tot 't Nut van het Algemeen” mag ook niet onvermeld blijven. De afdeling Rotterdam werd opgericht in 1785 en streefde naar verheffing van de gewone man door onderwijs en kennisvermeerdering. Het was een emancipatorisch project met de gedachten van de Verlichting duidelijk op de achtergrond. De Maatschappij is nog steeds springlevend en draagt veel bij aan de ontwikkeling van brede groepen in de Rotterdamse samenleving.

De Historie van de Plantage

In afwijking van het ontwerp waarop het besluit uit 1769 was gebaseerd werd bij de aanleg van de Plantage de nog aanwezige traankokerij ingepast. Toen eind 18e eeuw de Rotterdamse Plantage enige vorm kreeg schrikte de stank van de traankokerij bezoekers af. Het stadsbestuur besloot daarop de kokerij toch maar te sluiten en zo werd één van de eerste milieuhinderlijke bedrijven gesaneerd.

Ook vanwege de bereikbaarheid vanuit de stadsdriehoek bleef de belangstelling voor het wandelpark beperkt. Tevens schoot het onderhoud te kort waardoor het park verwilderde.

In de buurgemeente Kralingen werd in 1848 onder leiding van Zocher junior de Nieuwe Plantage, tussen de Oostzeedijk en de Oudedijk, aangelegd. De Rotterdamse Plantage werd daarna aangeduid als de Oude Plantage. Zocher junior maakte ook een nieuw plan voor de Oude Plantage.

Ontwerp voor de Oude Plantage van J.D. Zocher jr. (1853)

Door villa's in zijn ontwerp op te nemen werd het openbare karakter aangetast. De stad wenste dat niet en het plan verdween daarmee in de prullenmand.

De bereikbaarheid van de Rotterdamse Plantage verbeterde niet. In 1855 kwam de Oude Plantage namelijk achter de spoorwegovergang te liggen van de spoorlijn Rotterdam-Utrecht. Langs de Maas richting stad kwam een rangeerterrein. In 1878 werd de bereikbaarheid weer enigszins verbeterd met de komst van de paardentram op de Honingerdijk.

In 1897 werd de Oude Plantage opnieuw ingericht door tuinarchitect D.G. Vervooren en in 1905 werd de paardentram vervangen door een elektrische tram. Het park werd daarna meer bezocht, in die tijd voer er ook een veerbootje van de Boompjes naar de Oude Plantage.

Bij de aanlandingsplaats van het veer kwam een theehuis met een speeltuin. Dat trok ouders met kinderen. De glorie tijd van de Oude Plantage duurde niet lang, tijdens een zware storm in 1911 waaide een deel van de bomen om.

De Oude Plantage na de storm van september 1911

In de jaren twintig kwamen er in de Oude Plantage gebouwen voor drie roeiverenigingen: Nautilus, de Maas en een Duitse vereniging.

De Tweede Wereldoorlog was fataal voor de Oude Plantage. Niet het bombardement, maar de hongerwinter van 1944 gaf de Plantage de genadeklap. Bijna alle bomen werden toen omgezaagd en opgestookt. Alleen de oudste en dikste bomen overleefden de oorlog.

Na de oorlog lag het park er daardoor kaal en verlaten bij. Tot overmaat van ramp overstroomde in februari 1953 ook de Oude Plantage. Eind dat jaar verdween de spoorlijn naar Utrecht en als onderdeel van het Deltaplan werd de Maasboulevard aangelegd. In den Rustwat werd verplaatst naar de huidige locatie achter de Honingerdijk.

In 1964 besloot de gemeente in het verlengde van de Maasboulevard de Oude Plantage geheel opnieuw aan te leggen. In de Oude Plantage kwam een waterkering op deltahoogte. Het nieuwe park naar een ontwerp van Joop Beljon werd in 1969 aangelegd. Inmiddels is dat ontwerp al weer meer dan 50 jaar oud.

Het ontwerp voor de naoorlogse Oude Plantage

Ontwikkelingen rond de Plantage

Van oudsher lag de Oude Plantage op een flinke loopafstand van de oude stadsdriehoek. Hoewel de bebouwing van Kralingen in de 19^e eeuw oprukte, raakte dat niet de Rotterdamse Plantage. Aan de oostzijde van het park vestigde zich in 1874 het drinkwaterleidingbedrijf van Rotterdam. In 1908 bouwde het drinkwaterleidingbedrijf een eerste reinwaterkelder in de Oude Plantage. Daarin werd de drinkwatervoorraad van de stad opgeslagen. Door de groei van de stad, kwamen er in 1938 en 1957 nog twee kelders bij. In de jaren vijftig verdween de spoorlijn en werd op deze plek de Maasboulevard als deltadijk aangelegd. Op het tracé van de oude spoorbaan werd richting Capelle aan den IJssel de Abram van Rijckevorselweg aangelegd. In 1965 vond de opening van Brienenoordbrug plaats. De oostkant van de stad werd zo voor het autoverkeer ontsloten. De eerste bebouwing vond plaats op Woudestein voor de Erasmus Universiteit. In het door de Maasboulevard afgesneden noordelijk deel van de Oude Plantage werden appartementen gebouwd. Eind jaren zestig kreeg ook de Oude Plantage ook weer enige vorm.

De Oude Plantage in 1968

Na de verplaatsing van het drinkwaterleidingbedrijf in 1974 werd begin jaren tachtig de woonwijk “DWL-de Esch” gerealiseerd. Deze wijk is op en over de oude funderingen van het waterleidingbedrijf gebouwd. Het is een geslaagd woongebied mooi gelegen aan de Maas en omgeven door de twee groengebieden: Polder de Esch en de Oude Plantage. In de jaren tachtig werd aan de kop van de Oude Plantage een verkooppunt voor motorbrandstoffen met LPG gebouwd. Door het toenemende verkeer op de Maasboulevard kwamen de woonwijk en de Oude Plantage steeds geïsoleerder te liggen.

De Oude Plantage in 1978

Met de wens tot verdere verstedelijking zijn er diverse ontwikkelingen gaande rond de Oude Plantage. De voetbalclub Excelsior heeft plannen voor verdubbeling van het stadion gecombineerd met woningbouw en de Erasmus Universiteit wil haar Campus uit breiden en verder verdichten. In het verlengde van de Kralingse Zoom bij de Polder de Esch wordt gedacht aan een nieuwe oeververbinding over de Maas richting Feijenoord.

Visie

Uitkomsten van de enquête

De Dag van de Oude Plantage die plaatsvond op 15 september 2019 werd bezocht door meer dan 700 bezoekers. Op die dag is door de stichting ook een enquête gehouden over de toekomst van de Oude Plantage; 128 mensen hebben die enquête ingevuld.

Hieronder volgt de samenvatting van meningen die door twee derde van de deelnemers worden gedeeld:

1. De Oude Plantage mag niet verder worden bebouwd: 88% van de ondervraagden.
2. De groene relatie van de Oude Plantage met de stad langs de Maasoever moet worden versterkt: meer dan 90%.
3. De Oude Plantagedreef moet autovrij worden: 73% van de ondervraagden.
4. De Oude Plantage moet meer voorzieningen krijgen voor recreanten, zoals toiletruimten en een watertappunt: 89%.
5. Met het oog op de veiligheid moet de LPG-installatie uit de Oude Plantage worden verwijderd: Dat vond 68% van de ondervraagden.

Na deze vijf duidelijke resultaten waren er nog drie belangrijke punten die naar voren kwamen:

1. Het is voor wandelaars en fietsers een probleem om de Maasboulevard of de Abram van Rijckevorselweg over te steken: 53% van de ondervraagden.
2. Veel van de ondervraagden vinden dat de Oude Plantage een meer gevarieerde aanplant moet krijgen, om zo meer soorten insecten en bijen te trekken en de biodiversiteit te versterken.

De Dag van de Oude Plantage op 15 september 2019

foto's: Anne Kære fotografie

Het invullen van de enquête

3. Een aantal ondervraagden wenst een beperkte horecagelegenheid, bijvoorbeeld een theehuis met terras.

Eindconclusie: iedereen waardeert de Oude Plantage, maar men vindt dat er wel veel kan worden verbeterd.

Het mini-symposium op 29 november 2019

Conclusies mini-symposium

Op 29 november hield de stichting een mini-symposium met als titel: *Een nieuwe toekomst voor de Oude Plantage*. Het symposium werd gehouden bij de roeivereniging Nautilus aan de Maas.

Dit mini-symposium werd bezocht door 64 mensen.

Sprekers waren de heren:

- G. Smits, oud-voorzitter van roeivereniging Nautilus;
- D. Vuik, historicus;
- H. Snee, boom- en groenadviseur;
- J. Schrijnen, emeritus-hoogleraar stedenbouwkunde.

Hierna volgt kort een samenvatting van de verschillende bijdragen.

Clubgebouw Nautilus ca. 1935

De heer Smits vertelde over de ontstaan-geschiedenis aan het begin van de vorige eeuw van de roeivereniging Nautilus in de Oude Plantage. Nautilus roeit van uit hier inmiddels al bijna 100 jaar op de Maas.

Het deel van de Oude Plantage waar het clubgebouw staat werd door de oorlog niet aangetast. Het gebouw valt nu onder gemeentelijke monumentenzorg. Door de steeds hogere waterstand van de Maas ondervindt het gebouw veel wateroverlast. Mede voor de financiering van het behoud wordt naar een andere invulling gezocht, bijvoorbeeld horeca.

De heer Vuik vertelde over de ontstaansgeschiedenis van het gebied en illustreerde de rijke geschiedenis van de Oude Plantage met afbeeldingen van oude kaarten, prenten, schilderijen en foto's.

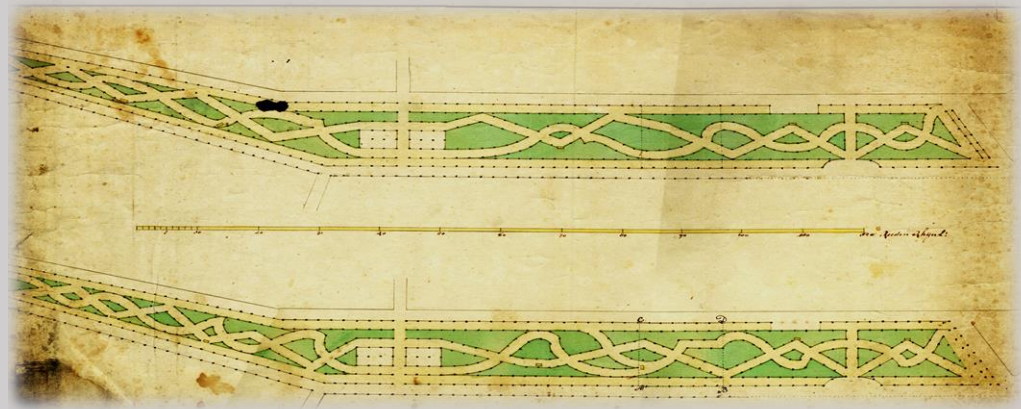
Duitse roeivereniging ca. 1936

De ingang Oude Plantage in 1937

De heer H. Sneep illustreerde zijn verhaal met voorbeelden uit Schiedam en Vlaardingen. Aan de stichting doet hij de volgende aanbevelingen:

- Een park is afhankelijk van het gebruik door de mensen; inwoners van de omliggende wijken zijn het kapitaal;
- De Oude Plantage moet een gemeenschappelijk verantwoordelijkheid zijn die zorgt voor samenhang in de omliggende wijken; kleinschalige wijk gerelateerde initiatieven kunnen het gemeenschappelijk belang bevorderen.
- Zoek naar mogelijkheden voor natuurontwikkeling: biodiversiteit van bomen, planten, vogels en insecten; minder bestrating en geen parkeerplekken.
- Beweeg mee met maatschappelijke ontwikkelingen.
- Vanuit communicatief oogpunt: zorg dat de Oude Plantage een merk wordt en een aantrekkelijk imago krijgt.

Ontwerp voor de Plantage in Schiedam uit 1766

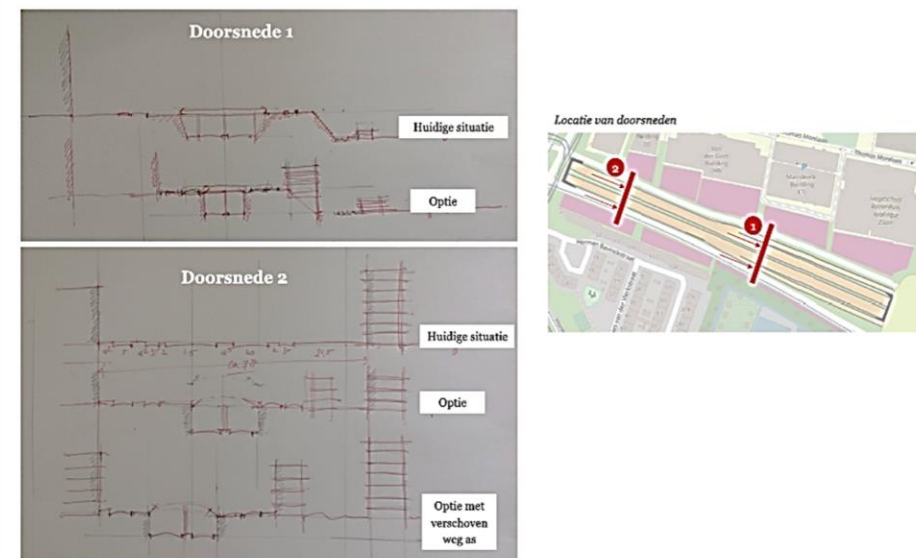
De heer J. Schrijnen richtte zich in hoofdzaak op de Oude Plantage en omgeving. Hij gaf mogelijke toekomstige ontwikkelingen aan en illustreerde deze aan de hand van schetsen. Voor de Oude Plantage doet hij een aantal aanbevelingen:

- Vergroot de aantrekkelijkheid van de Oude Plantage, voor ook andere gebruikers dan direct omwonenden.
- De Maasboulevard en Abram van Rijckevorselweg vormen een belemmering. Los dit op door verlaging van de weg naar het maaiveld waardoor fysieke overbrugging mogelijk wordt.
- Verbeter de toegankelijkheid met een groene begeleiding zodat de Oude Plantage beter aansluit op de verbinding naar het Kralingse Bos via de Burgemeester Oudlaan en de Laan van Nooitgedacht.

Voorstel groene overbrugging van Utrechtse baan tussen het Haags Bos en het Malieveld

Het profiel van de Abraham van Rijckevorselweg neemt nu veel meer ruimte in dan nodig, en kan veel compacter en vriendelijker. De oplossing: leg de weg over zo veel mogelijk lengte op polderpeil, ontvecht doorgaand verkeer van lokaal verkeer, leg ventwegen aan. En breng geluidswerende maatregelen aan, dicht bij de geluidsbron, zoals de Utrechtsebaan in Den Haag. De polderpeil-oplossing is relatief goedkoop omdat de weg niet onder grondwaterniveau gelegd wordt.

Voorstel verlaging van de Abram van Rijckevorselweg, bron: Bewonersinitiatief Kralingen aan de Maas

Ambities en aanbevelingen

Stedelijke betekenis

Eind 18^e eeuw was de Plantage het eerste openbare park voor de Rotterdammers. Het park lag buiten de stadspoort. Na de oorlog werd het omgevormd tot een wijkpark en is door zijn ligging een onlosmakelijk onderdeel van de stad gebleven. Het park ligt schitterend in de bocht van de rivier met uitzicht op de skyline van de stad en het is een park met een rijke historie.

De Oude Plantage is een onderdeel van het historische erfgoed van de stad. Het was en blijft een oase binnen de verdichtende stad. Dit betekent dat er meer aandacht moet komen voor het bestaande groen. Zo kan de bereikbaarheid van het groen vanuit de stad, Struisenburg en Kralingen worden verbeterd. Ook de kwaliteit van het groen van de Oude Plantage moet worden verbeterd door de relaties met het in de omgeving aanwezige groen te versterken. Het groen in de Oude Plantage is kwetsbaar en zal door ontwikkelingen in de omgeving verder onder druk komen te staan. De verdubbeling van het Excelsiorstadion en de bouw van circa 400 woningen betekenen in de toekomst meer verkeer- en parkeerdruk. De ligging van het park heeft de gemeente er al toe gebracht de Oude Plantage aan te wijzen voor evenementen. De Oude Plantage is echter klein en beschikt over onvoldoende voorzieningen en verharding. De afgelopen periode is er veel verharding uit het park verwijderd en de overgebleven grasmat is te kwetsbaar. Grootschalige evenementen kunnen hier niet plaatsvinden. Een evenement als de Dag van de Oude Plantage met z'n 700 bezoekers is het maximum.

De Oude Plantage

De Oude Plantage is ontworpen voor de wandelaar en de beleving van groen in relatie tot de rivier, de flora en fauna. De recreatieve functie van dit wandelpark vraagt om verbetering van de wandelpaden en om diversiteit van begroeiing.

Het afgelopen jaar is er veel gebeurd in de Oude Plantage. Na de Dag van de Oude Plantage is in de Oude Plantagedreef de riolering vervangen. De bestrating is nu weer op orde, die was plaatselijk erg verzakt. Ook de verzakte wandelpaden zijn aangepakt en overbodige bestrating is vervangen door gras, maar een achtergebleven lantaarnpaal verlicht nu alleen gras.

Een achtergebleven lantaarnpaal

De geparkeerde auto's die de afgelopen jaren het park ontsierde zijn verdwenen. Verkeersmaatregelen blijken effectief, echter op veel wandelpaden wordt nog gefietst, dat terwijl de Oude Plantagedreef nu in het park een prima fietsroute is. Het LPG-verkooppunt is inmiddels verdwenen, daardoor rijden er ook geen LPG-tankwagens meer over de Oude Plantagedreef. De gastank in het park is leeg, maar nog niet verwijderd.

Speciale aandacht verdienen de gebouwen van de roeiverenigingen Nautilus en de Maas. Deze zijn bijna een eeuw oud en ondervinden wateroverlast bij hoge waterstanden. Om deze gebouwen toekomstbestendig te maken moeten aanpassingen worden gedaan. De gebouwen dienen hun recreatieve functie te behouden, bijvoorbeeld door een combinatie van horeca met voorzieningen voor roeiers. De afgelopen tijd is gebleken dat het park zich prima leent voor individuele sporttrainingen. Meer voorzieningen daarvoor zouden op hun plek zijn, inclusief tapwater en toiletten. Er is nu veel overlast van door bezoekers achtergelaten afval. Overdag is er ook geluidhinder door de steiger van de Waterbus. Omwonenden ondervinden 's avonds en 's nachts ook geluidsoverlast van het aanmeren van partyschepen en van de nachtelijke bezoekers op het parkeerterrein van de Plantagelaan. De inrichting van dit terrein heeft aandacht nodig, waardoor onnodig rondrijden wordt voorkomen.

De relatie met de omgeving

De Oude Plantage is hecht verbonden met de rivier. Vanaf zijn ontstaan was de plantage een onlosmakelijke verbonden met de stadsdriehoek. De relatie met de stad verloopt nu langs de Rhijnspoorkade. De Rhijnspoorkade ligt parallel aan de Maasboulevard en vormt vanaf de Boerengatbrug een wandelroute richting Oude Plantage. De kade heeft een vaste plek voor het aanmeren van een party- en een cruiseschip. Langs de gehele kade is er betaald parkeren. Deze parkeerplaatsen bij de worden niet of nauwelijks gebruikt en een aantrekkelijker groene aankleding ligt hier voor de hand.

De relatie met de Rhijnspoorkade

Bij het verkooppunt voor motorbrandstoffen kunnen wandelaars een steile trap af om zo op de Plantagelaan te komen. Deze trap is in het donker vrijwel niet toegankelijk. Hier staan ook rood-wit gestreepte waarschuwingshekken en 's avonds ontbreekt daar verlichting. Verbetering van deze toegang tot de Oude Plantage voor wandelaars is urgent.

De hoek Oude Plantagedreef met de AvR

Vanuit de hoek van de Abram van Rijckevorselweg (AvR) met de Oude Plantagedreef moet de toegang tot het park aantrekkelijker worden gemaakt. Tijdens bouw van de wijk DWL-de Esch stond hier een hulpketel voor de stadsverwarming. Die nu is al lang weg. Het wordt nu tijd dat deze toegang wordt verbeterd.

Vanuit Struisenburg en Kralingen vormt de Maasboulevard en de Abram van Rijckevorselweg een barrière om het park te bereiken. Om dit te verbeteren kan de Abram van Rijckevorselweg verdiept worden aangelegd zodat die barrière overbrugd wordt. Het bewonersinitiatief "Kralingen aan de Maas" is hiermee bezig. Daardoor zal er ook extra ruimte ontstaan voor onder meer de Erasmus universiteit. De tram kan de Abram van Rijckevorselweg dan ook ongelijkvloers kruisen. Naast verbetering van de bereikbaarheid van de wijk DWL- de Esch en de Oude Plantage komt dit ook de doorstroming op Abram van Rijckevorselweg en de Maasboulevard ten goede.

De toegankelijkheid van de Oude Plantage vanuit het woonwijk DWL wordt door bewoners als goed ervaren. De relatie met de polder De Esch is nu ook goed, maar door de nieuwe oeververbinding dreigt het woongebied DWL-de Esch te worden doorsneden. Zowel voor de woonwijk als voor de Oude Plantage staat daarmee de relatie van de natuarpolder De Esch op het spel.

Vanuit de Oude Plantage bezien is het van essentieel belang dat eerst een integrale visie wordt opgesteld voor het totale gebied. Hierin moeten de gevolgen van de toekomstige ontwikkelingen volledig in beeld worden gebracht alvorens besluiten te kunnen nemen over afzonderlijke onderdelen van die ontwikkelingen.

Vervolg

Samenwerking

De stichting Oude Plantage zet zich in voor verbetering van de Oude Plantage. Het afgelopen jaar is duidelijk geworden, dat de gemeente Rotterdam en de stichting Droom en Daad de Oude Plantage dat ook wensen te doen.

De samenwerking tussen de stichting, de gemeente, de Gebieds-commissie, het Bewonerscollectief-de Esch en Roeivereniging Nautilus is effectief gebleken. Om die reden verdient het aanbeveling structureel een overlegverband in het leven te roepen waarbij onder meer ook het Bewonersinitiatief Kralingen aan de Maas, het Arboretum Trompenburg, Excelsior en de EUR zijn betrokken.

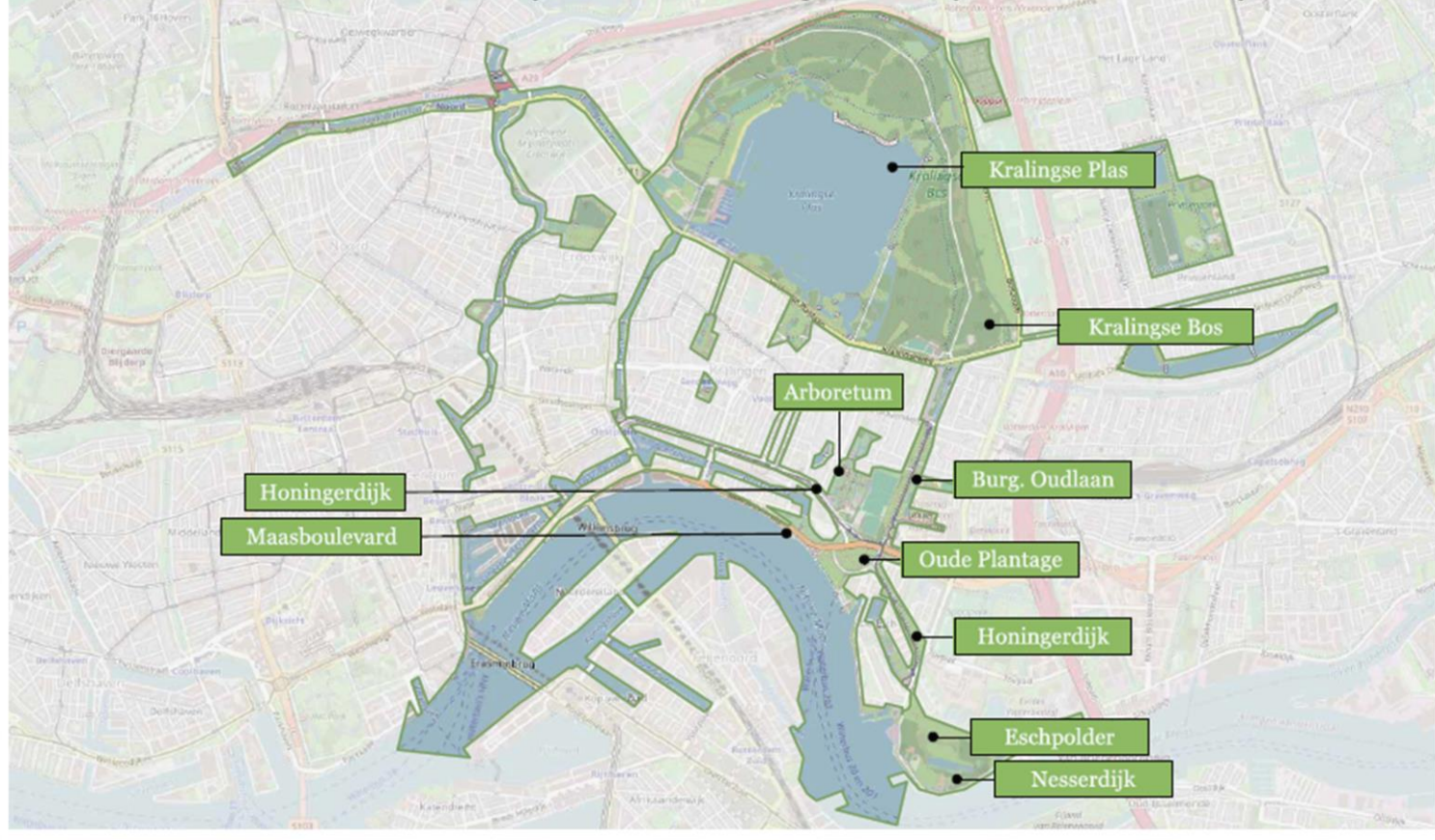
Fragment uit: Natuurkaart Rotterdam (B&W 18-3-2014)

Foto uit: Natuurkaart Rotterdam

Dragende structuren groen en water: Kralingen aan de Maas

De rivier, de Maasboulevard, het Haringvliet en Boerengat worden veel nadrukkelijker onderdeel van het dagelijks leven in Kralingen. Het Kralingse Bos en de plas worden via de Burgemeester Oudlaan en Oude Plantage sterk verbonden aan de maasoever en de rivierdijken. Het Arboretum speelt in dat systeem de rol van kroonjuweel.

Bron: Bewonersinitiatief Kralingen aan de Maas

Dankwoord

Alles kost geld, zo ook de viering van 250 jaar Oude Plantage. Samen met Charles den Hoed heb ik een rondgang gemaakt om het draagvlak voor ons initiatief te peilen.

Dit bleek in voldoende mate aanwezig en al snel kregen wij hulp van Femke Schot, zeer ervaren in het organiseren van evenementen. Zonder haar stichting Pacific Enterprises was het niet zo succesvol geweest.

Aangevraagde subsidies werden toegekend door de Gebiedscommissie Kralingen-Crooswijk en Opzoomer Mee. Via Volkskracht ontvingen wij gelden van de stichting Neyenburg en in het kader van de Rotterdamse Parkenmaand ontvingen wij een bijdrage van het Rotterdams Milieucentrum. Wij danken deze instanties voor hun bijdragen. Zonder hun financiële steun was het niet gelukt.

De dag van de Oude Plantage organiseerde wij samen met het Buurtcollectief De Esch en het Bewonersplatform DWL-De Esch. Voor de organisatie van ons mini-symposium zijn wij speciale dank verschuldigd aan Gerard Smits, Dik Vuik, Huib Snee en Joost Schrijnen. Voorts dank ik alle personen en instanties die hebben meegeholpen om de viering van het 250-jarig bestaan van de Oude Plantage tot een succes te maken.

Namens de stichting Oude Plantage,

Jan Grevink, secretaris

Rotterdam, september 2020

Tot slot,

De stichting is op zoek naar het fonteinje dat tot na de oorlog in de Oude Plantage stond. Dit fonteinje werd het laatstesignaleerd in 1955 op de E55. Het fonteinje kan als historische monument weer een prominente plaats krijgen in de Oude Plantage.

Uitgave: stichting Oude Plantage 2020
info@stichting-oudeplantage.nl

www.stichting-oudeplantage.nl